

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 24 ноември 2023 г.
(OR. en)

15986/23

DEVGEN 218	DIGIT 280
FIN 1246	COLAC 155
ACP 125	COEST 639
RELEX 1390	SAN 700
MIGR 418	GENDER 210
SUSTDEV 154	CLIMA 597
COHOM 223	ENER 640
COAFR 422	MAMA 176
COASI 208	

ПРИДРУЖИТЕЛНО ПИСМО

От:	Генералния секретар на Европейската комисия, подписано от г-жа Martine DEPREZ, директор
Дата на получаване:	21 ноември 2023 г.
До:	Г-жа Thérèse BLANCHET, генерален секретар на Съвета на Европейския съюз
№ док. Ком.:	COM(2023) 717 final
Относно:	ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА Годишен доклад за 2023 г. относно прилагането на инструментите на Европейския съюз за външна дейност през 2022 г.

Приложено се изпраща на делегациите документ COM(2023) 717 final.

Приложение: COM(2023) 717 final

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 21.11.2023 г.
COM(2023) 717 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

Годишен доклад за 2023 г.

**относно прилагането на инструментите на Европейския съюз за външна дейност
през 2022 г.**

{SWD(2023) 357 final}

Съдържание

АНГАЖИМЕНТИ В СВЕТОВЕН ПЛАН.....	1
Въведение.....	1
Отговорът на ЕС на агресивната война на Русия срещу Украйна.....	2
ЕС: силен участник на световната сцена	4
Global Gateway.....	5
Насърчаване на устойчивото развитие	6
ГЛОБАЛНИ ПРИОРИТЕТИ	6
Човешко развитие	6
Зелен пакт	7
Цифровизация, наука, технологии и иновации	8
Устойчив растеж и работни места	9
Миграция и принудително разселване.....	10
Управление, мир, сигурност и права на човека	10
ДЕЙСТВИЯ СЪС СВЕТОВЕН ОБХВАТ	11
Субсахарска Африка	11
Азия и Тихоокеанския басейн	11
Северна и Южна Америка и Карибите	12
Съседни на ЕС държави	12
Западни Балкани и Турция	13
Отвъдморски страни и територии (ОСТ)	14

АНГАЖИМЕНТИ В СВЕТОВЕН ПЛАН

Въведение

През 2022 г., докато светът все още се възстановяваше от пандемията от COVID-19, международната общност трябваше да се изправи пред нова криза — агресивната война на Русия срещу Украйна и последиците от нея. Агресията на Русия доведе до сериозна хуманитарна извънредна ситуация, продължителна енергийна криза и повишаване на цените на храните в световен мащаб, което допълнително изостри световната продоволствена несигурност.

Чрез своите инструменти за външна дейност и международни партньорства ЕС реагира на последиците от войната, като увеличи политическата, хуманитарната и финансовата си подкрепа към Украйна и съседните държави. Същевременно засили и подкрепата си за други партньори, особено за най-слабо развитите и най-уязвимите.

В настоящия доклад са изложени основните елементи на финансовата подкрепа на ЕС за международните партньорства, хуманитарната помощ, външната политика и разширяването през 2022 г. Съгласно многогодишната финансова рамка за периода 2021—2027 г., един-единствен инструмент, Инструментът за съседство, сътрудничество за развитие и международно сътрудничество — Глобална Европа, обединява повечето предишни инструменти за външно финансиране и се допълва от няколко целеви инструмента, като например хуманитарната помощ и Инструмента за предприсъединителна помощ (ИПП III)¹.

През 2022 г. започна изпълнението на стратегията на **EC Global Gateway**² за насърчаване на устойчивата свързаност чрез инвестиции в инфраструктура по целия свят в пет приоритетни области въз основа на подхода „Екип Европа“³. В рамките на тази стратегия Европейският и Африканският съюз приеха пакета за инвестиции Африка—Европа⁴.

Като част от Global Gateway, ЕС продължи да изпълнява **икономическите и инвестиционните планове** за съседните на Съюза региони и регионите, обхванати от процеса на разширяване. Плановите бяха насочени към малките и средните предприятия и екологичния и цифровия преход в региона на Източното партньорство, както и към екологичния преход, устойчивостта спрямо изменението на климата, свързаността и подкрепата за частния сектор в държавите от южното съседство.

ЕС продължи да предоставя **хуманитарна помощ** за облекчаване на страданията на милиони от най-уязвимите хора по света. През 2022 г. ЕС създаде **Европейския капацитет за хуманитарен отговор**, с цел да увеличи незабавния капацитет за хуманитарна реакция при внезапни природни и причинени от човека бедствия.

Помощта на ЕС за разширяване подпомогна развитието на селските райони и инвестициите в ключови области като транспорта, енергийната сигурност, цифровия и екологичния преход.

¹ За повече подробности вж. работния документ на службите на Комисията, част I, Въведение, придружаващ настоящия годишен доклад.

² https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/global-gateway_bg

³ Съчетаване на ресурсите на ЕС с тези на държавите — членки на ЕС, и европейските финансови институции за развитие.

⁴ Виж стр. 4.

През юни Европейският съвет призна, че бъдещето на **Украйна, Молдова и Грузия** е в рамките на ЕС, и предостави статут на държави кандидатки на **Украйна и Молдова**.

ЕС продължи да подкрепя **демократизацията и правата на човека**, като изпрати шест мисии за наблюдение на избори (Колумбия, Кения, Ливан, Лесото, Сао Томе и Принсипи и Източен Тимор) и проведе последващи мисии в осем държави.

ЕС отново потвърди ангажимента си към **глобалната сигурност**, а с помощта на Европейския механизъм за подкрепа на мира беше подпомогнат мира в партньорските държави и региони като Мозамбик, Нигер, Нигерия, Сомалия, Молдова и Западните Балкани.

ЕС продължи да подкрепя държавите в преодоляването на последиците от пандемията от COVID-19 и стартира нова **глобална здравна стратегия**⁵ за подобряване на здравната сигурност в световен мащаб и осигуряване на по-добро здраве за всички. ЕС реагира и на други локални епидемии, като например новите огнища на ебола и холера и извънредната ситуация с маймунската шарка.

През 2022 г. ЕС и Организацията на държавите от Африка, Карибите и Тихоокеанския басейн напреднаха към подписването на **Споразумението, заменящо Споразумението от Котону**⁶. Междувременно Споразумението за партньорство от Котону беше удължено до средата на 2023 г.

Отговорът на ЕС на агресивната война на Русия срещу Украйна

Отговорът на ЕС на агресивната война на Русия срещу Украйна беше единен, решителен и незабавен. 27-те държави членки и техните партньори по света **осъдиха непровокираната и неоправдана агресивна война**, като предприеха бързи действия за политическо и икономическо изолиране на Русия. Освен това ЕС осъди докладваните нарушения на международното хуманитарно право.

Демонстрирайки непоколебимата си подкрепа за Украйна, ЕС увеличи политическата, хуманитарната и финансовата подкрепа за държавата. През 2022 г., в тясно сътрудничество с G-7 и други партньори, ЕС прие девет пакета от безпрецедентни санкции срещу лица и образувания, отговорни за нахлуването на Русия в Украйна. Санкциите са насочени срещу ключови руски финансови, енергийни и транспортни сектори и държавни предприятия, в резултат на които в ЕС бяха замразени активи на стойност около 24,1 милиарда евро.

Директивата за временната закрила беше задействана за първи път, за да се предостави незабавна закрила на близо 4 милиона души, принудени да избягат от Украйна (в допълнение към над 6,6 милиона разселени лица в самата Украйна). Трафикът на хора до голяма степен беше предотвратен чрез прилагането на общ план на ЕС за борба с трафика на хора с цел защита на пристигащите в ЕС.

⁵ https://health.ec.europa.eu/internationalcooperation/global-health_bg

⁶ https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/european-development-policy/acp-eu-partnership_en

Следвайки подхода „Екип Европа“, ЕС, неговите държави членки и финансовите институции **мобилизираха 18,9 милиарда евро**⁷ под формата на финансова помощ, бюджетна подкрепа и хуманитарна помощ. Чрез Европейския механизъм за подкрепа на мира беше мобилизирана и военна подкрепа в размер на 3,1 милиарда евро и беше установена военна мисия на ЕС за подпомагане на украинските въоръжени сили с бюджет от над 100 милиона евро. Повече от 80 000 тона помощ в натура на стойност 502 милиона евро бяха предоставени през 2022 г., след като Украйна задейства Механизма за гражданска защита на ЕС през февруари.

С безвъзмездни средства в размер на 330 милиона евро **беше подпомогнато реагирането при извънредни ситуации** в области като жилищното настаняване и възстановяването на критичната инфраструктура, включително в рамките на коридорите на солидарността между ЕС и Украйна, устойчивата цифрова трансформация и киберсигурността, както и борбата с дезинформацията. Други програми на ЕС на стойност близо 200 милиона евро също бяха пренасочени с цел справяне с последиците от войната.

Общият размер на изплатената помощ от ЕС възлиза на 10,1 милиарда евро⁸, от които 7,2 милиарда евро под формата на макрофинансова помощ и 686 милиона евро бюджетна подкрепа.

Ядрената безопасност беше основен повод за безпокойство поради безотговорното поведение на Русия в ядрените съоръжения на Украйна и около тях. Комисията мобилизира Европейския инструмент за международно сътрудничество в областта на ядрената безопасност, за да се справи спешно с причинените разрушения, по-специално в забранената зона на Чернобил. Подкрепата от ЕС включваше 5 милиона евро за двустранна помощ за възстановяване на капацитета за наблюдение, както и 5 милиона евро принос към Сметката за международно сътрудничество в Чернобил за възстановяване на инфраструктурата, свързана с ядрената безопасност. С допълнителни 3,4 милиона евро беше подпомогната Международната агенция за атомна енергия, включително присъствието ѝ в критични ядрени обекти в Украйна.

Руската блокада на украинския износ и унищожаването на земеделски култури засилиха световната продоволствена криза. През 2022 г. броят на хората, страдащи от остра **продоволствена несигурност**, достигна рекордно равнище от около 258 милиона души⁹.

Използвайки всеобхватния подход „Екип Европа“, ЕС увеличи подкрепата си за **продоволствената сигурност** и подпомогна най-засегнатите държави в Африка, Близкия изток, Карибите и Тихоокеанския басейн, включително като улесни украинския износ през коридорите на солидарността между ЕС и Украйна. За този единен отговор на световната продоволствена несигурност следва да бъдат мобилизирани около 18 милиарда евро през периода 2021—2024 г., от които 8,3 милиарда евро от институциите на ЕС и около 9,6 милиарда евро от държавите членки. През 2022 г. институциите на ЕС отпуснаха около 2,6 милиарда евро за борба с продоволствената несигурност в световен мащаб, включително около 1 милиард евро под формата на хуманитарна хранителна помощ¹⁰.

⁷ С изключение на дела на подкрепата от Европейската банка за възстановяване и развитие, който не е пряко покрит от гаранциите на ЕС.

⁸ Без да се взема предвид пренасочването на средства към действия, свързани с конфликти.

⁹ <https://www.fsinplatform.org/global-report-food-crises-2023>

¹⁰ Тази сума включва хуманитарна помощ за изхранването, поминъка и подпомагането на препитанието, както и 50 % от хуманитарните многоцелеви програми за парични средства в брой (процент на

ЕС също така увеличи усилията си за справяне с недостига на торове в световен мащаб, подчертани в публикуваното през ноември Съобщение относно торовете¹¹.

ЕС: силен участник на световната сцена

През тази година на нарастваща несигурност ЕС продължи да бъде движеща сила за многостранното сътрудничество и реагира ефикасно на глобалните предизвикателства, като следваше амбициозна политика за съседство, насърчавайки солидарността и развивайки всеобхватни партньорства за гарантиране и насърчаване на мира, стабилността, демокрацията и правата на човека.

Държавите — членки на ЕС, потвърдиха и ангажимента си да поемат по-голяма отговорност за европейската сигурност и отбрана, в тясно сътрудничество с международните партньори, с цел защита на общите интереси и ценности.

В рамките на подхода „Екип Европа“ ЕС и неговите 27 държави членки продължават съвместно да бъдат най-големият доставчик на официална помощ за развитие (ОПР), осигурявайки 92,8 милиарда евро през 2022 г.¹², които възлизат на 43 % от световната ОПР¹³ (и представляват 0,59 % от brutния национален доход).

ЕС и неговите държави членки увеличиха помощта за държавите партньори, като гарантираха, че подкрепата за Украйна не е в ущърб на останалата част от света.

През юли се проведе първият **диалог на високо равнище между ЕС и ООН**, ръководен от председателя Урсула фон дер Лайен и генералния секретар на ООН Антониу Гутереш. По време на диалога бяха потвърдени общите ни цели и значението на съвместната работа за справяне с глобалните предизвикателства.

ЕС мобилизира хуманитарна помощ в размер на 2,6 милиарда евро, за да помогне за посрещането на неотложните нужди на засегнатото население по света. В рамките на подхода „Екип Европа“ ЕС, държавите членки, Европейската инвестиционна банка и Европейската банка за възстановяване и развитие продължават да бъдат основен световен донор на хуманитарна помощ, включително за „забравени извънредни ситуации“ като например глада в Сахел.

ЕС и неговите държави членки продължиха да играят водеща роля в международната **солидарност във връзка с COVID-19**, като с държавите партньори бяха споделени 502,2 милиона дози ваксини. От тях 422 милиона дози бяха споделени чрез COVAX, а 80,2 милиона дози — двустранно.

многоцелевите парични преводи, които се очаква да бъдат изразходвани за хранителни продукти въз основа на проучване, проведено от Генерална дирекция „Европейска гражданска защита и европейски операции за хуманитарна помощ“ на Комисията през 2023 г.).

¹¹ [COM\(2022\) 590 final/2 от 9 ноември 2022 г.](#)

¹² Въз основа на предварителни данни за 2022 г. от ОИСР, публикувани през пролетта на 2023 г.

¹³ Съгласно използваното тук определение „световната ОПР“ включва ОПР, докладвана от ЕС и от всички други държави донори.

Беше отбелязан бърз напредък в изпълнението на инициативата Global Gateway за **производство и достъп до ваксини, лекарства и здравни технологии в Африка** и беше обявена инициатива в подкрепа на подобни усилия в Латинска Америка и Карибите.

Също така ЕС и неговите държави членки продължиха да играят водеща роля в глобалните усилия за справяне с изменението на климата и екологичните предизвикателства. ЕС продължава да бъде най-големият източник на международно публично финансиране за борба с изменението на климата в света с 5,340 милиарда евро за периода 2021—2022 г.

Global Gateway

Работейки в тясно сътрудничество с други участници в подхода „Екип Европа“, през 2022 г. Комисията продължи да изпълнява **стратегията Global Gateway**¹⁴ със стартирането на основни инвестиционни пакети на Global Gateway и инициативи на „Екип Европа“.

Първото заседание на **Съвета на Global Gateway** се състоя на 11 декември под ръководството на председателя Урсула фон дер Лайен и събра министрите на външните работи на държавите членки.

Като важна стъпка към мобилизирането на планираните 300 милиарда евро до 2027 г., Комисията подписа гаранционно споразумение на стойност 26,725 милиарда евро с Европейската инвестиционна банка за публични инвестиции в рамките на **Европейския фонд за устойчиво развитие плюс (ЕФУР+)**. Освен това Комисията отпусна 8,45 милиарда евро¹⁵ под формата на финансови гаранции, покриващи инвестиции от частния сектор, които бяха разпределени по линия на ЕФУР+ в подкрепа на 56 предложени инвестиционни програми в Западните Балкани и Турция, в съседните на ЕС региони и Субсахарска Африка, Латинска Америка и Тихоокеанския басейн. Тези гаранции от частния сектор биха могли да генерират инвестиции на стойност над 67 милиарда евро.

Ключовите инвестиции през тази първа година от изпълнението включват насърчаване на цифровата свързаност между ЕС и неговите партньори, увеличаване на производството на енергия от възобновяеми източници и енергийната сигурност на доставките, достъп до финансиране за малките и средните предприятия и създаване на капацитет за ваксини, лекарства и здравни технологии, както и разширяване на достъпа до тях.

Като първи резултат от Global Gateway, на шестата среща на високо равнище между ЕС и Африканския съюз (АС) на 17—18 февруари беше обявен **инвестиционен пакет Африка—Европа**, който ще мобилизира инвестиции на стойност най-малко 150 милиарда евро до 2027 г., включително 28 милиарда евро под формата на безвъзмездни средства.

В съседните на ЕС региони и регионите, обхванати от процеса на разширяване, три регионални икономически и инвестиционни плана помагат за изпълнението на Global Gateway с 84 водещи проекта, мобилизиращи инвестиции в размер до 77 милиарда евро до 2027 г. Широкомасщабни инфраструктурни проекти се изпълняват в Западните Балкани и източното и южното съседство, като например железопътният коридор VIII между Северна Македония и България, подводният

¹⁴ https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/global-gateway_bg

¹⁵ Генерална дирекция „Международни партньорства“ отпусна 6,05 милиарда евро, а генерална дирекция „Европейска политика за съседство и преговори за разширяване“ — 2,4 милиарда евро.

електропровод в Черно море между Грузия и Румъния и подводният оптичен кабел Medusa, свързващ Северна Африка с Испания, Франция, Италия, Кипър и Португалия.

Насърчаване на устойчивото развитие

С приоритетите на ЕС за действия в областта на развитието — човешкото развитие, Зеленият пакт, устойчивият растеж и достойните работни места, цифровизацията, неравенствата, миграцията, както и управлението, мирът и сигурността — се оказва подкрепа на международните партньори да постигнат **целите на ООН за устойчиво развитие**.

ЕС и неговите държави членки консолидираха ангажимента си за постигането им, включително чрез разгръщането на стратегията **Global Gateway**, която допринася за всички цели за устойчиво развитие чрез своите инвестиционни приоритети.

През 2022 г. Комисията активно включи целите за устойчиво развитие в **рамката на ЕС за по-добро регулиране**¹⁶.

ГЛОБАЛНИ ПРИОРИТЕТИ

Човешко развитие

Безпрецедентните предизвикателства, включващи конфликтите, изменението на климата, пандемията и безшумната световна криза в образованието, заличиха напредъка в областта на човешкото развитие и увеличиха неравенствата през последните години. През 2022 г. ЕС удвои усилията си в различните си области на действие.

Пандемията от COVID-19 подчерта необходимостта от по-добра предотвратяване, готовност и реакция при бъдещи здравни кризи. Като част от стратегията Global Gateway на 30 ноември стартира нова **стратегия на ЕС в областта на световното здравеопазване**¹⁷, в която се подчертава значението на функционалните, приобщаващи здравни системи и необходимостта да се обърне внимание на подготвеността в областта на здравната сигурност, като същевременно се подобри равният достъп до ваксини, лекарства и медицински технологии и се повиши производственият им капацитет. През 2022 г. ЕС обеща да предостави 715 милиона евро¹⁸ на Глобалния фонд.

Комисията продължи **интервенциите в областта на социалната закрила** в 10 държави и с помощта на два глобални механизма се съсредоточи върху изграждането на системи, цифровизацията и регистрите, както и върху специфичните схеми за социална закрила на жените и неформалните работници.

ЕС продължи да насърчава **равнопоставеността на половете** и съобразената с нея хуманитарна дейност в съответствие със своя План за действие относно равенството между половете III. В него бяха подчертани въпроси, свързани с жените, мира и сигурността в рамките на значими многостранни и регионални форуми и двустранни диалози. Интегрирането на принципа на равенство между половете продължи да се подобрява, включително чрез мисии и операции по линия на общата политика за сигурност и отбрана.

¹⁶ https://commission.europa.eu/law/law-making-process/planning-and-proposing-law/better-regulation_bg

¹⁷ https://health.ec.europa.eu/internationalcooperation/global-health_bg

¹⁸ За периода 2023—2025 г.

ЕС продължи да защитава децата и техните права по целия свят, включително децата във въоръжени конфликти. По този начин Съюзът изпълни ангажиментите си по своята стратегия за правата на детето за периода 2021—2024 г.¹⁹

Младите хора, представляващи над 1,8 милиарда души, са ключови двигатели на промяната, като помагат за изграждането на по-устойчиви, приобщаващи и проспериращи общества в световен мащаб. През октомври Комисията прие първия по рода си **План за действие за младежта във външните отношения на ЕС**²⁰ с цел ангажиране, овластяване и свързване на младите хора в световен мащаб.

Стартиралата през май **регионална инициатива на „Екип Европа“** в южното съседство, наречена **„Работни места чрез търговия и инвестиции“**, подкрепя цялостния подход към създаването на работни места, като обединява инициативи, свързващи търговията, инвестициите и предприемачеството със създаването на работни места и развитието на човешкия капитал.

Образованието продължи да бъде ключова област във външните отношения на ЕС. ЕС работи за гарантиране на правото на образование на всяко дете, включително децата и младите хора, засегнати от конфликти, кризи и извънредни хуманитарни ситуации. ЕС отпусна 10 % от своя бюджет за хуманитарна помощ за образование при извънредни ситуации. На срещата на високо равнище на ЕС по въпросите на промяната в образованието през септември ЕС беше признат за **световен лидер в областта на образованието**.

Инвестициите на ЕС са насочени към учителите, **по-справедливите и приобщаващи образователни системи** и към уменията, които ще дадат възможност на държавите партньори да се възползват максимално от цифровия и екологичния преход.

Зелен пакт

На 27-ата Конференция на страните по Рамковата конвенция на ООН по **изменение на климата** (COP27) ЕС представи важни инициативи в подкрепа на държавите за смекчаването на изменението на климата и справянето с него. Заедно с Африканския съюз, Дания, Германия, Франция и Нидерландия ЕС стартира инициативата на „Екип Европа“ за адаптиране и устойчивост към изменението на климата в Африка, която обединява както съществуващи, така и нови програми за адаптиране към изменението на климата на стойност над 1 милиард евро.

За да помогнат за постепенното прекратяване на употребата на въглища, ЕС и неговите партньори от Г-7 подписаха **партньорства за справедлив енергиен преход** с Индонезия и Виетнам и постигнаха напредък по изпълнението на **партньорството** с Южна Африка. Освен това Германия и ЕС стартираха глобална платформа за възгледобивните региони в подкрепа на справедливия икономически преход чрез споделяне на знания и работа в мрежа.

До края на 2022 г. ЕС предостави на 29 държави партньори техническа подкрепа за разработване, актуализиране и изпълнение на национално определени приноси и национални планове за адаптиране. Чрез своите диалози в областта на климата и енергетиката ЕС работи съвместно със САЩ, Индия, Китай и други големи източници на емисии във връзка с политиките

¹⁹ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/rights-child/eu-strategy-rights-child-and-european-child-guarantee_bg

²⁰ https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/youth/youth-action-plan_en

за енергиен преход, най-добрите практики и зелените технологии, с цел да се ускори развитието на енергията от възобновяеми източници и да се насърчи енергийната ефективност.

Също така ЕС участва активно в многостранни форуми, за да настоява за глобален енергиен преход в съответствие с целите на Парижкото споразумение. Съюзът подкрепи развитието на световен пазар на водород. През 2022 г. бяха подписани двустранни необвързващи споразумения с Украйна, Египет, Япония, Намибия и Казахстан с цел да се разрастне търсенето на водород от възобновяеми източници или да се допринесе за **производството на водород и на енергия от възобновяеми източници**.

На 15-ата Конференция на страните по Конвенцията за биологичното разнообразие (COP15) през декември беше приета Глобалната рамка за биологичното разнообразие Кунмин—Монреал. ЕС потвърди отново ангажимента си да предостави 7 милиарда евро в подкрепа на **биологичното разнообразие** като част от външното си сътрудничество.

Комисията прие нова **програма на ЕС за международно управление на океаните**²¹, в която са отразени приоритетите, определени в рамките на Европейския зелен пакт.

Освен това ЕС засили ангажираността си с държавите партньори в подкрепа на **устойчивото потребление и производство**, по-специално прехода към кръгова икономика, с прилагането на инициативата „SWITCH to Green“, включваща регионални програми в Азия, Африка и Средиземноморието.

Комисията стартира **инициативата за „зелена енергия“ на Европа и Африка** с цел увеличаване на капацитета за производство на енергия от възобновяеми източници с 300 гигавата и осигуряване на достъп до финансово достъпна, надеждна и устойчива енергия.

След стартирането на Глобалния ангажимент за метан по време на 26-ата Конференция на страните по Рамковата конвенция на ООН по изменение на климата (COP26), ЕС подкрепи разработването на Международната обсерватория за емисиите на метан. Обсерваторията ще бъде управлявана от програмата на ООН за околната среда и нейни цели ще бъдат събирането на подробни данни, изграждането на капацитет и действията в подкрепа на намаляването на емисиите на метан.

Цифровизация, наука, технологии и иновации

В рамките на Global Gateway през 2022 г. беше отбелязан значителен напредък по отношение на цифровите програми, включително в Субсахарска Африка с водещата инициатива в областта на данните, с EurAfrica Gateway (международни подводни кабели) и с регионалните опорни мрежи от оптични кабели в Африка (регионални/трансгранични наземни връзки). Освен това изпълнителният заместник-председател Маргрете Вестегер стартира в Нигерия първия пакет за цифровата икономика по линия на Global Gateway на стойност 820 милиона евро.

На Индийско-Тихоокеанския форум през февруари беше поставено началото на регионалния клон за държавите от Азия и Тихоокеанския басейн на платформата **„Цифровизация за развитие“ (Digital for Development (D4D) Hub)**. Клонът за Латинска Америка и Карибите беше учреден през 2022 г., а клонът за Африка продължи да изпълнява няколко водещи инициативи,

²¹ [JOIN/2022/28 final от 24 юни 2022 г.](#).

като например проекта между Африканския и Европейския съюз за D4D Hub и консултантската служба IDEA.

Беше отбелязан напредък по отношение на стартирането на **цифров алианс между ЕС и ЛАК**, подкрепен от D4D Hub, като беше осигурено финансиране за установяването на диалог в областта на цифровите политики между ЕС и ЛАК, за разширяване на програмата BELLA за цифрова инфраструктура, за създаване на цифров ускорител за бизнеса и за изпълнение на регионалната програма „Коперник“.

Успешно започна втората фаза на **Глобалния мониторинг на околната среда и сигурността и Африка** — най-важната инициатива за наблюдение на Земята и глобален мониторинг на околната среда и сътрудничеството в областта на сигурността между Африка и ЕС.

В инвестиционния пакет Африка—Европа по линия на Global Gateway са предвидени три водещи инициативи със специален акцент върху науката, технологиите и иновациите в подкрепа на съвместната програма на АС и ЕС за иновации, регионалните центрове за високи постижения за екологичния преход, както и наблюдението на Земята и космическите технологии.

Устойчив растеж и работни места

През 2022 г. ЕС подкрепи устойчивия и приобщаващ растеж и създаването на достойни работни места в държавите партньори, като улесни мобилизирането на публичното и частното финансиране. Беше публикуван *докладът за инвестиране в устойчивото развитие*²² относно изпълнението на **Програмата за действие от Адис Абеба**.

Експертният механизъм на ЕС в областта на заетостта, труда и социалната закрила (**SOCIEUX+**) разшири дейността си, за да обхване държавите от Западните Балкани, с финансиране в размер на 10 милиона евро.

Чрез меморандуми за разбирателство Комисията продължи да проучва **двустранните стратегически партньорства относно веригите за създаване на стойност в областта на суровините**, по-специално с партньори в Африка (напр. Намибия), Латинска Америка, Западните Балкани и Централна Азия (напр. Казахстан).

През ноември Комисията приключи преговорите с Република Ангола относно споразумението за улесняване на устойчивите инвестиции, което ще спомогне за привличането и разширяването на инвестициите, като същевременно се интегрират ангажиментите в областта на околната среда и трудовите права.

В *доклада за напредъка относно помощта на ЕС за търговията за 2022 г.*²³ се потвърди, че помощта на Съюза за търговията е съдействала на държавите партньори да увеличат търговския

²² Европейска комисия, Генерална дирекция „Международни партньорства“, *Investing in sustainable development: progress report 2018-2020 (Инвестиране в устойчивото развитие: доклад за напредъка за периода 2018—2020 г.)*, Служба за публикации на Европейския съюз, 2022 г., <https://op.europa.eu/bg/publication-detail/-/publication/1e07b11e-d0d3-11ec-a95f-01aa75ed71a1>

²³ Европейска комисия, Генерална дирекция „Международни партньорства“, *EU aid for trade: progress report 2022 (Помощ на ЕС за търговията: доклад за напредъка за 2022 г.)*, Служба за публикации на Европейския съюз, 2023 г., <https://op.europa.eu/bg/publication-detail/-/publication/c2814529-8fce-11ed-b508-01aa75ed71a1>

си капацитет и да се справят с пандемията от COVID-19. ЕС и неговите държави членки продължават да бъдат основните доставчици на помощ за търговията в световен мащаб.

Миграция и принудително разселване

През 2022 г. броят на мигрантите по повечето миграционни маршрути към ЕС е нараснал, особено по маршрутите през Централното и Източното Средиземноморие и западните Балкани. Броят на принудително разселените лица в световен мащаб за първи път достигна 100 милиона, а агресивната война на Русия срещу Украйна доведе до милиони нови разселвания.

Демонстрирайки съвместната си ангажираност, през декември ЕС и неговите държави членки стартираха две регионални водещи инициативи на „Екип Европа“ за укрепване на управлението на миграцията, по-специално по миграционните маршрути през Централното и Западното Средиземноморие и Атлантическия океан. През декември Комисията представи план за действие на ЕС за справяне с предизвикателствата по маршрута през Западните Балкани.

През 2022 г. беше приет допълнителен пакет от 310 милиона евро в подкрепа на сирийското разселено население в границите на Сирия, както и на бежанците и уязвимите приемни общности в Ирак, Йордания и Ливан²⁴. ЕС и неговите държави членки съвместно продължават да бъдат най-големият донор в отговор на тази криза. На **Шестата конференция в Брюксел на тема „Подкрепа за бъдещето на Сирия и региона“** бяха поети ангажименти на обща стойност 6,4 милиарда евро.

Управление, мир, сигурност и права на човека

Действията на ЕС допринесоха за по-силна Европа на световната сцена чрез насърчаване на интегриран подход към конфликтите и кризите, включително подкрепа за изграждането на мир и устойчивост, **реформа в сектора на сигурността и изграждане на капацитет в подкрепа на развитието и на сигурността за развитие.**

В **Афганистан** ЕС се съсредоточи върху предотвратяването на разпада на държавата, отчитайки потенциалните социални и икономически последици в Афганистан и извън него. Особено внимание беше отделено на правата на жените и момичетата и равенството между половете. Беше създаден Форума на афганистанските жени лидери.

ЕС продължи да отстоява и насърчава правата на човека и демокрацията, като използва своите многостранни, регионални и двустранни инструменти и провежда диалог с гражданското общество. ЕС и Мрежата за правата на човека и демокрацията съвместно организираха **24-ия форум ЕС-НПО по правата на човека**²⁵, в който беше поставен акцент върху отчетността и правосъдието. Освен това ЕС поднови и значително увеличи подкрепата си за механизма ProtectDefenders.eu, който през 2022 г. оказва подкрепа на над 6 500 от най-заstraшените правозащитници.

През 2022 г. Комисията отпусна 170 милиона евро за **Йемен**, където продължава една от най-тежките хуманитарни кризи в света. Милиони йеменци са разселени, бедстващи и недохранени.

²⁴ Включително 240 милиона евро под формата на хуманитарна помощ.

²⁵ https://www.eeas.europa.eu/eeas/stop-impunity-%E2%80%93-road-accountability-and-justice_en

ДЕЙСТВИЯ СЪС СВЕТОВЕН ОБХВАТ

Субсахарска Африка

На **шестата среща на високо равнище между ЕС и АС** беше приета съвместна визия за обновено партньорство, допълнена от инвестиционния пакет Global Gateway. На 28 ноември се проведе **11-ата среща между двете комисии** на Европейския и Африканския съюз и обхвана целия спектър на сътрудничеството между ЕС и АС.

В рамките на **програмата за младежка мобилност за Африка** в 31 държави бяха възложени 36 проекта за изграждане на капацитет по „Еразъм+“.

През ноември ЕС и Намибия подписаха меморандум за разбирателство за установяване на стратегическо партньорство относно устойчивите вериги за създаване на стойност в областта на суровините и на водорода от възобновяеми източници.

Азия и Тихоокеанския басейн

През декември ЕС беше домакин на първата **среща на високо равнище между ЕС и АСЕАН** (Асоциация на народите от Югоизточна Азия) в Брюксел, на която бяха отбелязани 45 години дипломатически отношения. Събитието постави началото на нов **диалог между ЕС и АСЕАН в областта на енергетиката** в подкрепа на енергийния преход и регионалната интеграция на енергийните системи и инициативите на Global Gateway, като бяха мобилизирани инвестиции в размер на 10 милиарда евро. Успоредно със срещата на високо равнище бяха подписани споразумения за партньорство и сътрудничество с **Малайзия** и **Тайланд**. През октомври ЕС и АСЕАН подписаха и Всеобхватното споразумение за въздушен транспорт между ЕС и АСЕАН, първото по рода си междурегионално споразумение в областта на въздухоплаването.

На 28-ата **среща на високо равнище между ЕС и Япония** двете страни поеха ангажимент да си сътрудничат за поддържане на основания на правила международен ред и постигнаха съгласие по първото цифрово партньорство на ЕС.

През септември беше организиран първият форум на тема водород от възобновяеми източници между ЕС и Индия в подкрепа на участието на публичния и частния сектор в разгръщането на водорода с цел декарбонизация на индийската икономика.

ЕС и неговите държави членки бързо оказаха подкрепа на **Пакистан** след наводненията през юни, от които милиони хора бяха засегнати.

През 2022 г. бюджетната подкрепа от ЕС даде възможност на 750 000 деца, които не посещават училище, да получат достъп до образование чрез 25 309 учебни центъра в **Бангладеш**.

На **Конференцията за свързаност между ЕС и Централна Азия** в Самарканд бяха предложени инициативи за регионална свързаност и беше обсъдена необходимостта от определяне на устойчиви, надеждни и ефективни транспортни, цифрови и енергийни връзки между Европа и Централна Азия. На конференцията беше обявено и стартирането на инициатива за цифрова свързаност по линия на Global Gateway²⁶.

²⁶ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_22_6963

През 2022 г. беше даден нов тласък на партньорството между ЕС и **Съвета за сътрудничество в Персийския залив** със заседание на Съвместния съвет през февруари, на което беше одобрена амбициозна петгодишна съвместна програма за действие. През май ЕС прие съвместно съобщение със заглавие „Стратегическо партньорство с държавите от Персийския залив“²⁷.

В региона също така беше разширен ангажиментът за намаляване на емисиите на метан чрез конференции в Туркменистан, Югоизточна Азия и Китай.

Северна и Южна Америка и Карибите

На 27 октомври министрите на външните работи на държавите от ЕС и от **Общността на латиноамериканските и карибските държави** се срещнаха в Буенос Айрес за първи път от 2018 г. насам.

През декември ЕС и Чили сключиха **Усъвършенствано рамково споразумение между ЕС и Чили**, с което беше актуализирано съществуващото двустранно споразумение за асоцииране.

На 22 юни председателят Урсула фон дер Лайен и министър-председателят на Испания Педро Санчес поставиха началото на **ново партньорство между ЕС и ЛАК** за местно производство на ваксини, лекарства и други здравни технологии, както и за укрепване на устойчивостта на здравните системи.

Социално-икономическата и политическата криза във **Венецуела** продължи, като според оценките над 14 милиона души са в нужда, а над 7 милиона венецуелци са напуснали страната. Приносът на ЕС към многосекторните операции за подпомагане във Венецуела и региона оказва подкрепа на около 3,1 милиона уязвими лица.

Съседни на ЕС държави

В източното съседство 2022 г. беше доминирана от агресивната война на Русия срещу Украйна и укрепването на отношенията с източните държави — партньори на ЕС (Армения, Азербайджан, Грузия, Молдова и Украйна). Освен това ЕС продължи да оказва завишено равнище на подкрепа на народа на Беларус.

През декември министрите на външните работи от ЕС и държавите от източното партньорство потвърдиха значимостта на **програмата за Източното партньорство**, като същевременно признаха необходимостта от адаптиране на изпълнението ѝ с оглед на настоящите събития.

ЕС подпомогна мирните преговори между **Армения и Азербайджан** и разположи мисия по линия на общата политика за сигурност и отбрана в Армения — първата за държава от Организацията на Договора за колективна сигурност. Също така ЕС продължи да предоставя хуманитарна помощ и на двете страни.

Подписаният с **Азербайджан** през юли меморандум за разбирателство в областта на енергетиката ще укрепи енергийната сигурност на ЕС и ще подпомогне екологичния преход на Азербайджан.

²⁷ [JOIN\(2022\) 13 final от 18 май 2022 г.](#)

Чрез силна подкрепа за **беларуското** гражданско общество и независимите медии ЕС спомогна за запазването на гражданската ангажираност и свободата на словото в условията на бруталните репресии от страна на режима на Лукашенко.

ЕС предостави силна подкрепа за устойчивостта на Молдова и засили сътрудничеството в областта на сигурността и отбраната (включително сътрудничество в областта на хибридните заплахи, киберсигурността и борбата с дезинформацията, както и предоставяне на мерки за помощ за молдовските въоръжени сили в рамките на Европейския механизъм за подкрепа на мира). През март беше стартиран диалог на високо равнище по въпросите на политиката и сигурността. ЕС продължи да предоставя мерки за изграждане на доверие с цел насърчаване на усилията за разрешаване на конфликти.

ЕС помогна за намаляване на уязвимостта на **Грузия** към хибридни и киберзаплахи и подкрепи модернизирването на отбранителните сили на държавата чрез Европейския механизъм за подкрепа на мира. Съюзът продължи да участва активно в усилията за разрешаване на конфликти, например чрез работата на специалните представители на ЕС за Южен Кавказ и за кризата в Грузия и чрез мисията на ЕС за наблюдение.

На четвъртата министерска среща между ЕС и държавите от южното съседство, проведена в Барселона на 24 ноември, ЕС и неговите партньори потвърдиха ангажимента си за укрепване на връзките със средиземноморското партньорство. Те също така поеха ангажимент да се справят с най-належащите икономически, социални, екологични и свързани със сигурността предизвикателства, като се съсредоточат върху последиците от агресията на Русия срещу Украйна, особено във връзка с енергетиката и продоволствената сигурност.

През октомври беше подписано **зеленото партньорство между ЕС и Мароко**. Целта на програмата *Énergie Verte* на стойност 50 милиона евро е да се стимулира енергийният преход на Мароко, а чрез програмата *Terre Verte* на стойност 115 милиона евро се подкрепя устойчивото развитие на горското и селското стопанство.

През ноември ЕС и Египет засилиха сътрудничеството си в областта на прехода към чиста енергия, като подписаха меморандум за разбирателство относно стратегическо партньорство в областта на водорода от възобновяеми източници. Тристранно споразумение с Египет и Израел предоставя рамката за доставка на израелски газ за ЕС чрез капацитета на Египет за втечняване.

Западни Балкани и Турция

През 2022 г. ЕС продължи ангажимента си за утвърждаване на европейската перспектива на региона и през юли започна процесът на преговори със **Северна Македония и Албания**. През декември ЕС също така предостави на **Босна и Херцеговина** статут на страна кандидатка и постигна съгласие за либерализиране на визовия режим за Косово²⁸. На 6 декември в Тирана се проведе **първата среща на високо равнище между ЕС и Западните Балкани**.

Ключовата политическа рамка за средствата по ИПП III все още е съставена от икономическите и инвестиционните планове и Зелената програма за Западните Балкани, които се изпълняват

²⁸ Това название не засяга позициите по отношение на статута и е съобразено с Резолюция 1244 (1999) на Съвета за сигурност на ООН и становището на Международния съд относно обявяването на независимост от страна на Косово.

чрез **инвестиционната рамка за Западните Балкани**. През 2022 г. бяха одобрени 40 водещи програми, които се очаква да привлекат инвестиции в размер на 5,7 милиарда евро.

Огромно постижение през ноември беше бързото приемане на безпрецедентен **пакет за енергийна подкрепа за Западните Балкани** в размер на 1 милиард евро в отговор на енергийната криза.

Турция е приела най-големия брой бежанци в света. Чрез две водещи хуманитарни програми ЕС предостави парична помощ на близо 1,5 милиарда души и помогна на над 800 000 деца и техните семейства да получат достъп до образование.

Отвъдморски страни и територии (ОСТ)

ОСТ имат специални конституционални връзки с три държави членки: Дания, Франция и Нидерландия.

Нова Каледония беше домакин на **19-ия годишен форум между ЕС и ОСТ** на 22 ноември. ОСТ играят все по-стратегическа роля за ЕС и са важни посланици на ЕС в своите региони. Освен това те предоставят значителни активи, като например обширни изключителни икономически зони.

Програмата „RESEMBID“ в Карибите помага на всички ОСТ в региона с изграждането на устойчивост, екологичната енергия и морското биологично разнообразие. Работата в областта на биологичното разнообразие беше от полза за местообитанията в шест ОСТ и за близо 400 000 граждани и жители.